

Lausunnon antaminen Hiilineutraali Uusimaa 2035-ilmastotiekartan painopisteistä ja toimintalinjauksista

Kunnanhallitus 31.08.2020 § 174
1004/00.04.03/2020

Uudenmaan liitto on lähettänyt 17.6.2020 lausuntopyynnön Hiilineutraali Uusimaa 2035 – ilmastotiekartan luonnoksesta. Lausunnossa pyydetään kommentoimaan yleisesti painopisteitä, toimintalinjauksia ja prosessia. Lausuntoa on pyydetty kunnanhallitukselta 4.9.2020 mennessä. Lausuntoa valmisteltaessa on pyydetty kommentteja kunnan eri yksiköiltä. Hiilineutraali Uusimaa 2035 –tiekartta täydentää kunnan ilmastotoimia. *Lausuntopyyntö on liitteenä 1.*

Uudenmaan ilmastotyö perustuu paikallisiin vahvuuksiin ja yhdessä tekemiseen. Uudenmaan maakuntavaltuusto linjasi vuonna 2017, että Uusimaa tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraalius tarkoittaa, että ilmakehään tuotetaan vain sen verran hiilidioksidipäästöjä kuin niitä pystytään sitomaan. Hiilineutraali Uusimaa 2035 –tiekartan tavoitteena on edistää maakunnan ilmastotyötä. Tiekartta jäsentää ilmastotyön painotuksia ja tunnistaa toimintalinjauksia, joilla päästöjä vähennetään. Painopisteet ja toimintalinjaukset on valmisteltu laajassa asiantuntijayhteistyössä ja niitä on täydennetty toukokuussa liiton jäsenkunnille järjestetyissä seututyöpajoissa, joihin Nurmijärvi on osallistunut. Tiekartassa tarkastellaan päästökehitystä, sekä nielujen määrää ja jakautumista.

Tiekartan kuusi painopistettä ovat:

- Ilmastoviisas maankäyttö ja rakentaminen
- Älykäs, turvallinen ja päästötön liikkuminen
- Nopea ja reilu energiasiirtymä
- Hiilineutraali kiertotalous
- Kestävä kulutus ja tuotanto
- Hiilinielujen vahvistaminen ja päästöjen kompensointi

Syksyllä 2020 työ jatkuu toisella työpajakierroksella, jolloin tunnistetaan toimintalinjauksia toteuttavia toimenpiteitä, niiden vastuutahoja ja hahmotellaan ilmastotyön tavoitteita tukevia ylikunnallisia hankeaihoita. Liitto pyrkii myös tunnistamaan eri rahoitusmahdollisuuksia tiekartan toimeenpanossa. Tavoitteena on, että tiekartta on valmis vuoden 2020 loppuun mennessä. Nurmijärven kunnan edustajat osallistuvat Hiilineutraali Uusimaa 2035 -hankkeen työpajoihin.

Hiilineutraali Uusimaa 2035 –lausuntopyynnössä (*liite 1*) ja tiekartan luonnoksessa (*liite 2*) kuvataan tarkemmin kutakin painopistettä. Webinaaritalenne ilmastotiekartan esittelytilaisuudesta on nähtävissä osoitteessa https://www.youtube.com/watch?v=kZx-bJ_8Teg&feature=youtu.be.

Kunnassa tehdyt ilmastotoimet

Nurmijärven kunnassa on ilmastoasioiden hyväksi tehty toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi, vaikka varsinaisia hiilineutraaliustavoitteita ei kunnalla ole. Nurmijärven alueella seuraavat päästövähennystoimenpiteet voisivat olla henkilöautoliikenteen vähentäminen, joukkoliikenteen riittävän palvelutason säilyttäminen, fossiilisista polttoaineista luopuminen nopealla aikataululla erillislämmityksessä ja ilmastotyön resurssien takaaminen. Suomen nykyisen hallitusohjelman (<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>) hiilineutraalisuustavoite korostaa tarvetta kuntien ilmastotyön kehittämiseksi.

Nyt lausuttavassa Hiilineutraali Uusimaa 2035 –hankkeessa on yhtymäkohtia KUUMA-kuntien ilmasto-ohjelmaan, MAL- ja energiatehokkuussopimukseen, joissa kunta on jo mukana. Kaikissa

tavoitellaan päästöjen vähentämistä, esitetään toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi ja pyritään rakentamaan ylikunnallisia yhteistyökuvioita. Hiilineutraali Uusimaa 2035- hankkeessa tullaan lisäksi ideoimaan hankkeita ja pyritään toteuttamaan niitä hankerahoituksen turvin.

Nurmijärven kunta on vuodesta 2011 lähtien sitoutunut KUUMA-kuntien yhteiseen **Keski-Uudenmaan strategiseen ilmasto-ohjelmaan**. Sen tavoitteena oli vähentää seudulla asukasta kohden laskettuja kasvihuonekaasupäästöjä vähintään neljänneksellä vuoden 2006 tasosta vuoteen 2020. Nurmijärven kunnan asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2018 vähenivät 30 % vuodesta 2007 ja vastaavasti kokonaispäästöt vähenivät 23 % (Hinku-laskenta 2018 <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>). Keski-Uudenmaan ilmasto-ohjelma päivitettiin tänä vuonna. Ohjelmassa esitetään toimia, joita kunta voi edistää omassa toiminnassaan kuten fossiilista polttoaineista luopumista, energiatehokkuutta, resurssiviisautta ja varautumista sääriskeihin. Keski-Uudenmaan kuntien ilmastoryhmä keskittyy tämän vuoden aikana selvittämään toteutus- ja rahoitusmahdollisuuksia mm. päiväkotien ja koulujen ekotukiverkoston toimintaan kunnissa sekä energianeuvontayhteistyön edistämiseksi. Vuodesta 2013 kunta on ollut mukana KUUMA-kuntien yhteisessä **ekotukihankkeessa**, jossa koulutetaan kuntien työntekijöitä ekotukihenkilöiksi jotka edistävät oman työpaikkansa energia- ja materiaalitehokkuutta. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus pyrkii laajentamaan toimintaa ja kouluttamaan lisää ekotukihenkilöitä. Tällä hetkellä Nurmijärven kunnassa on kuusi ekotukihenkilöä.

Nurmijärven kunta on sitoutunut **energiatehokkuussopimukseen (KETS)** vuonna 2016, jossa tavoitteena on 7,5 % energiansäästö strategiakaudella 2017–2025. Kunnanhallitus hyväksyi 2019 toimintasuunnitelman energiatehokkuuden parantamiseksi ja säästötavoitteeseen pääsemiseksi. Toimenpiteissä ei huomioida ainoastaan teknisiä toimenpiteitä, joiden avulla säästötavoitetta raportoidaan, vaan myös toimintaa ohjaavia toimenpiteitä.

Energiatehokkuutta on parannettu katuvalaistuksessa ja uusissa kiinteistöissä. Yksi esimerkki energiaa säästävistä toimenpiteistä on Aleksia-liikelaitoksen tänä vuonna avattu uusi keskuskeittiö Aleksian Pata, jonka ilmanvaihtojärjestelmät on varustettu tehokkailla lämmöntalteenottolaitteistoilla ja lisäksi tuloilman lämmityksessä hyödynnetään jäähdytyslaitteiston tuottamaa lauhdelämpöä. Nurmijärvellä on myös tehty arvokasta pilotointityötä koulujen ja palvelutalojen hävikkiruoan hyödyntämisessä. Kunnan omia öljylämmitteisiä kohteita saneerataan fossiilivapaiksi. Kunta on hakenut Business Finlandilta kiinteistöjen energiakatselmuksiin 50% tukea. Energiatehokkuusinvestointeihin olisi myös mahdollista hakea tukia jatkossakin.

Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen **MAL-sopimus 2016–2019** ohjaa maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja siinä on CO₂-päästövähennyksiä koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Toimenpiteillä edistetään vähähiilistä ja kestävää yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastomuutoksen torjumiseksi sekä mahdollistetaan sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Uusi MAL-sopimus 2020–2031 on tulossa kuntaan hyväksyttäväksi syksyllä 2020.

Kohti hiilineutraalia kuntaa –hankkeeseen (Hinku) liittymisen selvittämisestä on tehty valtuustoaloite 11.3.2016. Ympäristötoimiala valmistelee syksyn 2020 aikana vastauksen aloitteeseen. Hinku-kunnat sitoutuvat tavoittelemaan 80 % päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kunnan pitäisi täyttää Hinku-kriteerit ennen kuin se hyväksytään Hinku-kunnaksi. Lisäksi on olemassa muitakin hiilineutraalisuustavoitteita edistäviä hankkeita, joihin liittymistä kunta voi harkita tapauskohtaisesti.

Tiekartan painopisteet Nurmijärven kunnan näkökulmasta

Kuntastrategia mm. ohjaa ottamaan ilmastomuutoksen torjumisen ja siihen sopeutumisen huomioon maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Yhtenä vuoden 2020 toiminnallisista tavoitteista on joukkoliikenteen käytön lisääminen. Kunta toimii ilmastotavoitteiden

saavuttamiseksi yhteistyössä etenkin KUUMA-kuntien kanssa. Hiilineutraali Uusimaa 2035 – tiekartta täydentää kunnan ilmastotoimia. Kunta päättää tiekarttatyön jatkovalmistelussa kehiteltäviin hankkeisiin osallistumisesta tapauskohtaisesti.

Ilmastoviisas maankäyttö ja rakentaminen -painopistettä toteutetaan kuntastrategiassa mm. suunnittelemalla ja edistämällä asuntotuotannon houkuttelevuutta muun muassa puurakentamisen keinoin. Ilmastomuutoksen torjumista ja siihen sopeutumista otetaan huomioon maankäytön ja liikenteen suunnittelussa ohjaamalla MAL-sopimuksen mukaisesti asuntotuotantoa yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen ja palveluiden suhteen hyvin saavutettaville alueille.

Älykäs, turvallinen ja päästötön liikkuminen -painopistettä toteutetaan kuntastrategiassa mm. ylläpitämällä palvelutasopäätöksen mukaista vuoroväliä työssäkäyntiin ja asiointiin taajamien ja Helsingin keskustan välillä, lisäämällä liityntäpysäköinnin paikkoja, kehittämällä sisäistä joukkoliikennettä taajamien välille, pitämällä lipputuotteiden hinnat seudullisesti kilpailukykyisinä ja selvittämällä lippujärjestelmien yhdistämisen mahdollisuuksia. Turvallisia ja esteettömiä kevyen liikenteen väyliä ja reittejä taajamien sisällä sekä taajamien välillä suunnitellaan ja rakennetaan vaihteittain yhteistyössä maakunnan ja valtion viranomaisten kanssa. Tähän painopisteeseen tulisikin Nurmijärven kunnassa panostaa jatkossa enemmän. Tieliikenne aiheuttaa tällä hetkellä kunnan suurimmat päästöt, 43 % (Hinku-laskenta 2018 <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>).

Nopea ja reilu energiasiirtymä –painopistettä toteutetaan kuntastrategiassa mm. KUUMA-kuntien Keski-Uudenmaan ilmasto-ohjelmalla ja verkostoitumalla kuntien ilmasto-ohjelmia kehittävien kuntien kanssa sekä toteuttamalla energiaa säästäviä toimenpiteitä kunnan kiinteistöissä (energiatehokkuussopimus KETS).

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon Hiilineutraali Uusimaa 2035 –ilmastotiekartan luonnoksesta:

Hiilineutraali Uusimaa 2035 –ilmastotiekartan luonnoksessa on kattavasti ja havainnollisesti esitetty ilmastotoimia, joita kuntien tulisi edistää. Toimissa voitaisiin korostaa enemmän kunnan roolia kuntalaisten osallistamiseksi ilmastotoimiin. Ilmastotyön läpileikkaavuus tulee tunnistaa koko kunnan toiminnassa.

Nurmijärven kunta toteaa, että ilmastomuutoksen torjunnan kannalta tärkeitä osa-alueita ovat etenkin liikenne ja maankäytön suunnittelu. Tieliikenne aiheuttaa tällä hetkellä Nurmijärven alueen suurimmat hiilidioksidipäästöt. Kestävien kulkutapojen osuutta voidaan kasvattaa yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa ja riittävien resurssein.

Hiilineutraali Uusimaa 2035 –tiekartta täydentää kunnan muita ilmastotoimia ja vahvistaa yhteistyötä kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. Nurmijärven kunnan tarkoituksena on osallistua hankkeen jatkovalmisteluun. Kunta päättää tapauskohtaisesti etunsa mukaisesti, tiekarttatyön jatkovalmistelussa kehiteltäviin hankkeisiin osallistumisesta ja resursoinnista. Lisäksi Uudenmaan liiton tuki soveltuvien rahoituskanavien löytämiseksi on tärkeää.

Pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa tämän pykälän osalta.

Käsittely

Leni Pispala teki Alpo Sailion kannattamana ehdotuksen, jonka mukaan 3. kappaletta muutettaisiin siten, että siinä lausuttaisiin myös hiilinieluista. Kunnanhallitus päätti esittelijän muutetun esityksen

mukaan yksimielisesti lisätä lausunnon kolmannen kappaleen kuulumaan seuraavasti. ”Nurmijärven kunta toteaa, että ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tärkeitä osa-alueita ovat etenkin liikenne ja maankäytön suunnittelu sekä hiilinieluista huolehtiminen metsien kasvu turvaamalla. Tieliikenne aiheuttaa tällä hetkellä Nurmijärven alueen suurimmat hiilidioksidipäästöt. Kestävien kulkutapojen osuutta voidaan kasvattaa yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa ja riittävin resurssein.”

Valmistelija

alueisännöitsijä Aino Angervuori, puh. 040 317 4356,
ympäristöasiantuntija Mari Mäkelä, puh. 040 317 2240,
kunnallistekniikan päällikkö Jyrki Meronen, puh. 040 317 2304,
tekninen johtaja Jouko Lehtonen, puh. 040 317 2300

Päätös

Kunnanhallitus päätti muutetun esityksen mukaan.

Pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa tämän pykälän osalta.

Jakelu